

پرسش و پاسخ ۲۱

فتاوی حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مد ظله)
در جلسه هفتگی با اعضای پاسخگویی به سؤالات شرعی

الإمام علی (علیه السلام): الأجلُ مساقُ النَّفسِ، و الهَرَبُ مِنْهُ مُوافِئُهُ. میزان الحکمه، جلد ۱، ص ۴۴

احکام و سواس

سؤال ۱: وسواس در مسائل شرعی به چه معناست؟

جواب: گاهی میان متدینین در امور عبادی از جمله غسل و وضو یا اعمال حج و امثال آن وسواس ایجاد می شود که متأسفانه گاهی باعث ترس و خستگی از عبادت و یا ترک آن می گردد، البته ممکن است وسواس در امور اعتقادی و عادی زندگی نیز اتفاق بیافتد که از بحث ما خارج است. هر چند راه حل ها در مورد آنها نیز تقریباً یکسان است. درجات وسواس متفاوت است و در بعضی بسیار پیشرفته است و باید درمان شود تا عواقب نامناسبی نداشته باشد.

سؤال ۲: آیا وسواس، درمانی به جز دارو دارد؟

جواب: سرچشمه وسواس در عبادات عدم آگاهی از مسائل شرعی بخصوص دو مسأله است و نیازی به دارو ندارد: اول: باید بدانیم شک فرد وسواسی اعتباری ندارد یعنی اگر شک پیدا کرد عبادتش باطل شده یا نه، نباید به شک خود اعتنا کند و عبادتش صحیح است.

دوم: علم او هم معتبر نیست یعنی لازم نیست علم پیدا کند وضو یا غسل او صحیح انجام شده، بلکه باید به همان صورت که دیگران انجام می دهند عمل نماید و عملش صحیح است و بارها گفته ایم ما در قیامت مسئولیت اعمال آنها را می پذیریم.

همچنین عدم اطلاع از احکام جزئی شرع؛ مثلاً نمی داند آبی که از لوله کشی خارج می شود هر چند به عین نجاست برخورد کند، اگر در ترشحاتش نجاست نباشد پاک است و اگر شک به وجود نجاست هم داشته باشد پاک خواهد بود.

راه درمان وسواس بعد از آنچه گفته شد بی اعتنائی است. همان طور که در روایات آمده که هرگاه شیطان به سراغ شما آمد او را دور کنید و آلا عادت می کند.

راه حل دیگر، زمان بندی است: مثلاً برای وضو سه دقیقه کافی است و نباید بیشتر شود و برای غسل ۱۰ دقیقه کافی است و نباید بیش از این طولانی شود و عمل صحیح است.

سؤال ۳: نماز فرد وسواسی که اذکار را تکرار می کند چه حکمی دارد؟

جواب: چون تکرار آیات و اذکار به دلیل وسواس در نماز حرام است (بر خلاف تکرار معمولی که مانعی ندارد) این زیادی نماز را دچار اشکال می کند.

سؤال ۴: آیا وسواس باعث بطلان وضو می شود؟

جواب: وسواس باعث اسراف آب می شود و کار حرامی است. ولی باعث بطلان وضو نمی شود مگر اینکه در شستن دست چپ وسواس داشته باشد، که در نتیجه آب اضافی خارج از وضو محسوب می شود و برای مسح دچار مشکل خواهد شد.

سؤال ۵: فتاوی فوق در مورد غسل هم جاری است؟

جواب: وسواس در غسل مانند وضو، باعث اسراف می شود و حرام است، ولی غسل صحیح است.

سؤال ۶: دستور معظم له در مورد شک در اعمال حج چیست؟

جواب: در چنین مواردی قاعده فراغ جاری می شود و عملی که انجام داده و سپس شک در صحت آن می کند صحیح است و نباید به شک اعتنا کرد.

سؤال ۷: وسواس در امور اعتقادی چگونه است و راه درمان آن چیست؟

جواب: گاهی افراد تصور می کنند به دلیل بعضی حالات دچار ارتداد و از دین خارج شده اند، در پاسخ به آنها می گوییم: نگرانی از ارتداد، نشان دهنده وجود ایمان است.

توصیه می کنیم ذکر «لا حول ولا قوة الا بالله» را بسیار تکرار کنند. علاوه بر آن به این افکار اعتنایی نکنند.

مسائل متفرقه

سؤال ۸: آیا می توان برای غسل، کفن، حنوط و نماز، قبر میت را نبش کرد؟

جواب: نبش قبر جایز نیست؛ و غسل یا کفن یا حنوط بعد از دفن لازم نیست و نماز را بر قبر می خوانند. ولی چنانچه هیچ کدام از این امور انجام نشده، و جسد متلاشی نشده است، قبر را نبش می کنند و اعمال را انجام می دهند.

سؤال ۹: اگر فردی به عنوان مثال نماز صبح را در وطن بخواند و با هواپیما به کشوری برود که هنوز وقت نماز صبح نشده، وظیفه اش چیست؟

جواب: در هر روز تنها ۵ نماز واجب است؛ و برای چنین فردی نیاز به اعاده نماز صبح نیست.

سؤال ۱۰: در مسأله فوق چنانچه در وطن، روز آخر ماه مبارک رمضان است و به کشوری برسد که در آنجا یک روز دیگر از ماه باقی مانده آیا باید آن روز را روزه بگیرد؟

جواب: در مورد روزه دستور به روزه تا پایان ماه است و باید مطابق محلّی که در آن است عمل کند و روزه را بگیرد هر چند مجموع روزه هایش ۲۸ یا ۳۱ روز شود.

سؤال ۱۱: آیا امام در نماز جمعه و عید لازم است نیت جماعت کند؟

جواب: شرط نماز جمعه، جماعت است و لازم است امام نیت جماعت کند. ولی در نماز عید یا نمازهای دیگر لازم نیست. ولی مأمومین باید نیت جماعت کنند.

سؤال ۱۲: با توجه به اینکه تکرار نماز میت را برای علمایی که از دنیا می روند جایز می دانید، باید چند گروه باشند یا با یک گروه می توان چند نماز میت خواند؟

جواب: با یک گروه اشکال دارد.

سؤال ۱۳: نماز با انگشتر غصبی چه حکمی دارد؟

جواب: مرتکب کارحرامی شده اما نمازش باطل نیست.

سؤال ۱۴: خانمی نذر کرده پنج روز روزه متوالی بگیرد، بدون این که ایام آن را مشخص کند ولی بعد از چهار روز ادامه نمی دهد یا دچار عادت ماهیانه شود، آیا باید کفاره بپردازد؟

جواب: چون وقت نذر را مشخص نکرده، کفاره ندارد و احتیاط آن است که مجدداً پنج روز را روزه بگیرد.

سؤال ۱۵: آیا محصولی که به حدّ زکات رسیده و در موقع برداشت بر اثر آتش سوزی و امثال آن از بین می رود، زکاتش ساقط است؟

جواب: اگر کسی مقصّر نباشد و مسامحه ای صورت نگرفته باشد زکات ساقط است (یعنی هم اموال صاحب مال و هم اموال فقرا از بین رفته است).

سؤال ۱۶: پرداخت زکات به فردی که فقط مادرش سید است جایز است؟

جواب: اشکال ندارد.

سؤال ۱۷: آیا ازدواج با خواهرزاده یا برادرزاده رضاعی همسر، به اجازه او نیاز دارد؟

جواب: حکم مزبور در مورد خواهرزاده و برادرزاده رضاعی نیز جاری است.

سؤال ۱۸: شیر دادن به بچه از سینه ای که زخم است و خونش بند نمی آید چه حکمی دارد؟

جواب: اگر بچه نیاز داشته باشد و راه دیگری برای اطعام او نباشد اشکال ندارد.

سؤال ۱۹: آیا دلیل این که زوجه از زمین ارث نمی برد تنها به جهت اختلاف میان شیعه و اهل سنت است؟

جواب: این مطلب صحیح نیست و هفده روایت^۱ بر عدم جواز ارث وارد شده و تنها یک روایت معارض دارد که نمی توان آن هفده روایت را در برابر یک روایت نادیده گرفت. ولی افراد می توانند از ثلث اموالشان برای همسران خود وصیت کنند که گاه بیش از ارث آنها نیز می شود.

سؤال ۲۰: آیا توسعه حرم امامان (ع) و ساخت ضریح ایشان با هزینه های زیاد جایز است؟

جواب: اولاً: هزینه صرف شده برای ساخت ضریح در مقایسه با کیفیت بالای آن که سالیان طولانی سالم می ماند، مبلغ زیادی نمی شود.

ثانیاً: این اماکن و ضریحها متعلق به عموم است نه افراد خاص، پس هزینه ها به نفع عموم و برای استفاده عموم خواهد بود.

دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (دام ظلّه)